

Nr 36

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

Nowoczesne zarządzanie finansami w zakładach opieki zdrowotnej

PRAKTYCZNE WYKORZYSTANIE CONTROLLINGU FINANSOWEGO

Redaktorzy naukowi

Marek Łyszczak
Maria Węgrzyn
Dariusz Wasilewski

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2008

Senacka Komisja Wydawnicza

Zdzisław Pisz (przewodniczący)

*Andrzej Bąk, Krzysztof Jajuga, Andrzej Matysiak, Waldemar Podgórski,
Mieczysław Przybyła, Aniela Styś, Stanisław Urban*

Recenzentki

Teresa Lubińska, Krystyna Znaniecka

Redaktor Wydawnictwa

Anna Grzybowska

Redakcja techniczna

Barbara Łopusiewicz

Skład

Ewa Frymus-Dąbrowska

Projekt okładki

Beata Dębska

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2008

PL ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7011-954-6

Druk i oprawa

Mariusz Śliwowski

ul. Zwycięstwa 26c lok. 7; 15-703 Białystok
tel. (085) 869 14 87; kom. 0 602 766 304
www.prymat.stnet.pl, e-mail: prymat@stnet.pl

Spis treści

Wstęp	9

CZĘŚĆ I. ZARZĄDZANIE

Aldona Frączkiewicz-Wronka, Agata Austin

Rozważania nad zagadnieniami efektywności organizacji w systemie ochrony zdrowia	13

Maria Hass-Symotiuk, Przemysław Mućko, Hanna Jakimowicz

Zbiory informacji na potrzeby zarządzania w ochronie zdrowia	25

Joanna Kogut

Informacja kosztowa w procesie ustalania cen usług medycznych	35

Marek Pauka, Paweł Prędkiewicz

Aspekty kosztowe i przychodowe kontraktów w zakładach opieki zdrowotnej	47

CZĘŚĆ II. BUDŻETOWANIE I *CONTROLLING*

Maria Węgrzyn, Dariusz Wasilewski

Budżetowanie jako jedno z narzędzi prowadzenia <i>controllingu</i> w placówce medycznej	57

Krzysztof Wilczyński

<i>Controlling</i> jako jedna z metod zarządzania zakładami opieki zdrowotnej	73

Piotr Nowicki

Wolność opanowana, czyli pełne wykorzystanie wszystkich funkcji <i>controllingu</i>	81

CZĘŚĆ III. RACHUNEK KOSZTÓW

Aleksandra Bryła, Danuta Sołtys

Podstawy modelu rachunku kosztów postulowanych w jednostkach opieki zdrowotnej	95

Wioletta Baran, Piotr Urbanek

Rachunek kosztów zmiennych w zarządzaniu kosztami w placówkach medycznych	107

Justyna Kujawska

Wykorzystanie rachunku pokrycia finansowego w ocenie rentowności zakładu opieki zdrowotnej	121

Magdalena Kludacz	
Rachunek kosztów docelowych i możliwości jego wykorzystania w szpitalach	131
Bogusław Jędrzejak	
Procesowy rachunek kosztów w zakładach opieki zdrowotnej.....	143
Beata Zaleska	
Możliwość zastosowania procesowego rachunku kosztów w szpitalu	155
Zofia Skrzypczak, Marta Szewczyk, Marian Zembala	
Rachunek kosztów w publicznym zakładzie opieki zdrowotnej na przykładzie Śląskiego Centrum Chorób Serca	165
Wioletta Baran, Piotr Urbanek, Henryk Burghardt	
Ocena wykorzystania zasad rachunku kosztów w placówkach medycznych	177

CZĘŚĆ IV. FINANSE

Andrzej Rzepecki	
Ubezpieczenie szpitali – wybrane aspekty finansowe	189
Wioletta Baran, Agnieszka Dernoga, Wioletta Jarco	
Finansowanie placówek medycznych ze środków unijnych w okresie programowania 2007-2013	195
Joanna Niżnik	
Organizacja i finansowanie ochrony zdrowia w Słowacji i na Węgrzech	207
Jacek Dziwulski, Stanisław Skowron	
Rola i znaczenie kapitału społecznego w zarządzaniu instytucjami opieki zdrowotnej	219

Summaries

Aldona Frączkiewicz-Wronka, Agata Austin	
Considerations on questions about effectiveness of an organization in the health care system	24
Maria Hass-Symotiuk, Hanna Jakimowicz, Przemysław Mućko	
Information sets for management purposes in health care	34
Joanna Kogut	
Cost information in the process of setting prices for medical services	46
Marek Pauka, Paweł Prędkiewicz	
Cost and revenue aspects of contracts in health care centres	53

Maria Węgrzyn, Dariusz Wasilewski	
Budgeting as one of the instruments of implementing controlling systems in health care units	72
Krzysztof Wilczyński	
Controlling as one of the managing methods of the health care institutions	80
Piotr Nowicki	
The freedom of control: The full use of all functions of controlling	92
Aleksandra Bryła, Danuta Soltys	
The adoption of standard costing system in health care institutions	106
Wioletta Baran, Piotr Urbanek	
The variable costing in cost management in medical institutions	119
Justyna Kujawska	
The use of contribution margin for profitability assessment of a hospital	129
Magdalena Kludacz	
Target costing and its application to hospitals	141
Bogusław Jędrzejak	
Course costs calculus in health care institutions	153
Beata Zaleska	
The possibility of application of a process expense account in a hospital	164
Zofia Skrzypczak, Marta Szewczyk, Marian Zembala	
Cost account in a public health care institution on the example of reports of the Silesian Center of Heart Diseases	175
Wioletta Baran, Piotr Urbanek, Henryk Burghardt	
The evaluation of using cost accounting rules in health care institutions	186
Andrzej Rzepecki	
Hospital insurances – selected financial aspects	194
Wioletta Baran, Agnieszka Dernoga, Wioletta Jarco	
Financing medical institutions from the EU funds in the programming period 2007-2013	205
Joanna Niżnik	
Organization and financing the health care system in Slovakia and Hungary	217
Jacek Dziwulski, Stanisław Skowron	
The role and meaning of social capital in management of health care institutions	230

Wstęp

Odpowiedzią na zmiany zachodzące na rynku usług medycznych, przejawiające się z jednej strony w dążeniu do jego komercjalizacji, z drugiej do globalizacji rynków, jest wprowadzenie sprawnych i nowoczesnych instrumentów zarządzania organizacją, ze szczególnym naciskiem na zarządzanie finansami.

Reforma rozpoczęta w 1999 r. wprowadzając nowy ład w interakcjach pomiędzy podmiotami w sektorze ochrony zdrowia, wymusiła nowe spojrzenie na zarządzanie organizacją oraz diametralną zmianę sposobu jej finansowania. Wprowadziła tak niezbędne mechanizmy rynkowe na rynku usług medycznych. Kilka lat przemian doprowadziło do sytuacji, w której część placówek medycznych stała się rentowna, część funkcjonuje na granicy opłacalności, natomiast spora grupa, szczególnie samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (SPZOZ), zagrożona jest narastającym zadłużeniem, które stwarza problemy z płynnością finansową.

Powodem takiego stanu rzeczy jest wiele czynników: nieracjonalna alokacja zasobów ludzkich przejawiająca się np. nieodpowiednim gospodarowaniem posiadanym potencjałem pracy, nieefektywnym wykorzystaniem posiadanego majątku czy wreszcie brakiem strategii w dziedzinie planowania oraz kontroli środków finansowych będących w dyspozycji placówki. Wszystkie te trzy sfery działania (zasoby ludzkie–majątek–system zarządzania) można jednak starannie zdefiniować, zaplanować oraz na bieżąco kontrolować i twórczo kreować za pomocą dostępnych instrumentów zarządzania finansami, takimi jak np. controlling, ze szczególnym uwzględnieniem rachunku kosztów i budżetowania. Koordynacja tych wszystkich działań jest wyzwaniem wartym podjęcia.

Controlling jest systemem wspomagającym zarządzanie. Jego funkcjonowanie jest nierozłącznie związane z informacją. Sprawia on, że informacja, którą otrzymują zarządzający, jest dokładniejsza, a czas dostępu do niej znacznie krótszy. Precyzja informacji natomiast jest wartością szczególnie pożądaną w jednostkach opieki zdrowotnej. W warunkach narastającej konkurencji i ograniczonych możliwości finansowania świadczeniodawców przez płatnika prawidłowa wycena przychodów i kosztów jest niezwykle istotnym procesem. Stosowanie controllingu umożliwia daleko posuniętą precyzję w zakresie kontroli kosztów i przychodów.

Mamy nadzieję, iż podzielenie się doświadczeniami co do przeszkód pojawiających się na etapie wdrażania systemu opartego na rachunkowości zarządczej

oraz przekonanie o korzyściach płynących z jego funkcjonowania przyczyni się do udoskonalenia metod i technik wykorzystywanych w praktyce działalności ZOZ.

Książka powstała w ramach działalności Katedry Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu realizowanej przy współpracy z Agencją Konsultingowo-Edukacyjną ORDO.

Maria Węgrzyn